

**BESCHIKKING VAN
GEDEPUTEERDE STATEN VAN NOORD-BRABANT**

ons kenmerk
Z/174637-335292

Op de op 4 mei 2022 ontvangen aanvraag van Staatsbosbeheer, Smallepad 5, 3811MG Amersfoort om een ontheffing krachtens artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor het hydrologisch herstellen van het voormalig verlaagd 'het Zwartven' aan de noordrand van de Ullingse Bergen in Sint Anthonis, gemeente Land van Cuijk.

plaats / datum
's-Hertogenbosch,
22 augustus 2023

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

De heer R. Delsink
Clustermanager

BESLUIT

Onderwerp

Op 4 mei 2022 hebben wij van Staatsbosbeheer een aanvraag ontvangen voor een ontheffing van de Wet natuurbescherming voor het overtreden van verboden ten aanzien van beschermde soorten, dit als gevolg van het hydrologisch herstellen van het voormalig verlaagd 'het Zwartven' aan de noordrand van de Ullingse Bergen in Sint Anthonis, gemeente Land van Cuijk.

Besluit

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant besluiten, gelet op de overwegingen die zijn opgenomen in deze ontheffing,

- I. aan Staatsbosbeheer, Smallepad 5, 3811 MG, Amersfoort, de gevraagde ontheffing te verlenen, op grond van artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, tweede lid, juncto artikel 3.8, eerste lid, van de Wet natuurbescherming, van de bepaling(en) als bedoeld in:
 - artikel 3.5, eerste (voor zover het betreft vangen van dieren), tweede, derde (voor zover het betreft rapen van eieren van dieren) en vierde lid, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - **Poelkikker** (*Rana lessonae*);
 - **Rugstreeppad** (*Epidalea calamita*);
 - artikel 3.10, eerste lid, onder a (voor zover het betreft vangen van dieren) en b, van de Wet natuurbescherming, voor de:
 - **Vinpootsalamander** (*Lissotriton helveticus*);
 - **Alpenwatersalamander** (*Ichthyosaura alpestris*);
 - **Levendbarende hagedis** (*Zootoca vivipara*);voor de periode tot en met 31 december 2027;
- II. dat de beschrijving van de activiteiten in de aanvraag, voor zover deze betrekking heeft op de soorten als bedoeld onder I, deel uitmaken van dit besluit;
- III. aan deze ontheffing voorschriften te verbinden die zijn opgenomen onder onderdeel 'voorschriften';
- IV. dat de volgende delen van de aanvraag onderdeel uitmaken van de deze ontheffing:
 - Amfibieën en reptielen in het Zwartven Ullingse Bergen (Natuurbalans/Limes Divergens B.V., projectnummer: 21-072, datum: 7 oktober 2021) hierna: nader soortenonderzoek
 - Herstelmaatregelen Zwartven activiteitenplan voor aanvraag ontheffing Wet natuurbescherming (Natuurbalans/Limes Divergens B.V., projectnummer: 22-021, datum: 30 maart 2022), hierna: activiteitenplan
 - Machtiging d.d. 21 maart 2023
 - Aanvullingen van 29 maart 2023, 25 juli 2023 en 1 augustus 2023
 - Bijlage 1: overzichtstekening van de planlocatie
 - Bijlage 2: locatie(s) van de mitigerende maatregelen
 - Bijlage 3: meldingsformulier start werkzaamheden (zie voorschrift 1)

Rechtsmiddelen

Bezwaar

Is dit besluit aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Is het besluit niet rechtstreeks aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u alleen een bezwaarschrift indienen als het besluit directe gevolgen voor u heeft. Verstuur uw bezwaarschrift binnen 6 weken na de verzenddatum van het besluit.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een DigiD-inlogcode nodig.
- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:
Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

Kunt u ons ook uw telefoonnummer en e-mailadres geven? Zo kunnen wij samen met u de beste aanpak van de behandeling van uw bezwaar bespreken.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een bezwaarschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen om een voorlopige voorziening (griffierecht).

INHOUDSOPGAVE

Besluit.....	2
Voorschriften.....	5
Procedurele overwegingen	7
Inhoudelijke overwegingen.....	8
1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming	8
1.1 Beschermingsregimes	8
1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant.....	8
2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep	9
2.1 Aangevraagde activiteiten.....	9
2.2 Onderzoek soorten	9
2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten	9
2.4 Alternatievenafweging	11
2.5 Belang van de aanvraag	11
2.6 Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding	11
3. Conclusie	15
Bijlage 1. Overzichtstekening van de planlocatie.....	16
Bijlage 2. Locatie van de mitigerende maatregelen.....	17
Bijlage 3. Meldingsformulier start handelingen beschermde soorten	23

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

1. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden aanvangen bekend is, doch uiterlijk 2 werkdagen voor aanvang van de activiteiten, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar ons op te sturen. Met werkzaamheden en/of activiteiten worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken van de verblijfplaatsen.
2. De ontheffinghouder dient onmiddellijk contact met ons op te nemen via info@odbn.nl indien bij het uitvoeren van de activiteiten andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen, of andere handelingen als bedoeld in onderdeel I en II van het besluit noodzakelijk zijn.
3. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van de aan deze ontheffing verbonden voorschriften.
4. Deze genoemde (rechts-)personen dienen op de hoogte te zijn van de inhoud en het doel van deze ontheffing en de daaraan verbonden voorschriften, zodanig dat zij daar ook invulling en uitvoering aan kunnen geven.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een (digitaal) afschrift van deze ontheffing op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op eerste verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouder of opsporingsambtenaar.
6. De ontheffinghouder dient, met inachtneming van de hier genoemde voorschriften, de mitigerende maatregelen uit te voeren zoals beschreven in de aanvraag en het activiteitenplan (hoofdstuk 8) en de aanvullende gegevens van 29 maart 2023 en 25 juli 2023.
7. De activiteiten en hier genoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige¹, hierna 'de ecooloog', op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
8. Alle handelingen en bevindingen dienen door de ecooloog te worden bijgehouden in een logboek. Met handelingen worden alle handelingen bedoeld die invloed hebben op de beschermde soorten, zoals ongeschikt maken en het plaatsen van de tijdelijke en permanente voorzieningen. Ook dienen er duidelijke foto's van de werkzaamheden en de geplaatste voorzieningen te worden opgenomen in het logboek. Dit logboek dient op verzoek van een toezichthouder direct te worden overhandigd.
9. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen op basis van de aanvraag en de hier genoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name ook de uitvoerenden op de initiatieflocatie, dienen, voorafgaand aan het uitvoeren van de werkzaamheden, van de inhoud van het werkprotocol op de hoogte gesteld te worden en dienen dit aantoonbaar na te leven.
Dit ecologisch werkprotocol dient ter informatie aan ons te worden toegezonden, uiterlijk 2 werkdagen voor de start van de werkzaamheden, via info@odbn.nl, onder vermelding van het zaaknummer.

¹ Wat wij hieronder verstaan staat in de toelichting op het aanvraagformulier:
https://www.brabant.nl/applicaties/producten/beschermde_dieren_en_planten_6553

Specifieke voorschriften

10. Het wegvangen met fuiken dient plaats te vinden tot er gedurende minstens 2 controles geen beschermde soorten zijn gevangen.
11. Het wegvangen met tapijttegels dient te worden voortgezet tot er gedurende minstens 2 controles geen beschermde soorten meer worden er gevangen.
12. Indien het wegvangen van beschermde soorten niet gereed is voor 15 september, mag het werkterrein dat jaar niet meer vrij van beschermde soorten worden verklaard.
13. De onbegroeide zones tussen de te kappen en plaggen delen van het plangebied dienen met het plannen van de transportroutes zo veel mogelijk vermeden worden.

PROCEDURELE OVERWEGINGEN

Aanvraag

Op 4 mei 2022 hebben wij van Staatsbosbeheer een aanvraag voor een ontheffing ingevolge artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb) ontvangen. De aanvraag is op 29 maart 2023, 25 juli 2023 en 1 augustus 2023 aangevuld.

Een uitgebreide projectomschrijving is opgenomen in de aanvraag en het activiteitenplan. De aanvraag is geregistreerd onder nummer Z/174637.

Gedragscode

Er wordt geen gebruik gemaakt van een gedragscode.

Bevoegd gezag

Omdat de activiteit wordt verricht in de provincie Noord-Brabant zijn Gedeputeerde Staten (verder: GS) op grond van artikel 1.3 van de Wnb bevoegd om op de aanvraag te beslissen. Als dit aan de orde is betrekken wij tevens de gevolgen van de activiteit voor de soorten buiten onze provinciegrens bij ons besluit.

Reguliere voorbereidingsprocedure

In deze procedure wordt de reguliere voorbereidingsprocedure overeenkomstig het bepaalde in hoofdstuk 4 van de Algemene wet bestuursrecht toegepast.

Ontvankelijkheid

Voor de aspecten van de aanvraag waarvoor een ontheffing vanuit de Wnb is vereist hebben wij beoordeeld of de aanvraag volledig is en voldoende gegevens bevat. Wij zijn van oordeel dat de aanvraag voldoende informatie bevat voor een goede beoordeling van die aspecten waarvoor een ontheffing is gevraagd.

Overige regelgeving

Bij de beoordeling van deze aanvraag zijn andere aspecten dan gerelateerd aan soortenbescherming op grond van de Wnb en de daarbij behorende regelgeving niet betrokken. Een toestemming op basis van andere wet- en regelgeving kan ook aan de orde zijn, onder andere voor ruimtelijke ordening of bouwen.

INHOUDELIJKE OVERWEGINGEN

1. Wettelijk kader - Wet natuurbescherming

1.1 Beschermingsregimes

Op basis van de Wet natuurbescherming zijn er drie beschermingsregimes. Het eerste regime geldt voor vogels op grond van de Vogelrichtlijn. Artikelen 3.1, 3.2 en 3.4 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor vogelsoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. Artikelen 3.3 en 3.4 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van de ontheffing.

Het tweede beschermingsregime geldt voor planten en dieren op basis van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn. Artikelen 3.5 en 3.6 van de Wnb hebben betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten, waarvoor GS ontheffing kunnen verlenen. De artikelen 3.8 en 3.9 geven de voorwaarden voor het kunnen verlenen van een ontheffing.

Het derde regime beschrijft de bepalingen voor andere (nationaal beschermde) soorten. Artikel 3.10 van de Wnb heeft betrekking op verschillende verbodsbepalingen voor deze plant- en diersoorten en geeft de voorwaarden waaronder GS ontheffing kunnen verlenen.

Voor alle soorten geldt in alle gevallen de algemene zorgplicht (artikel 1.11 van de Wnb). Het gaat dan zowel om beschermd als onbeschermd dier- en plantensoorten. De zorgplicht geldt ongeacht of er een vrijstelling geldt of een ontheffing is verleend. Hierin wordt bepaald dat eenieder zoveel als redelijkerwijs mogelijk is, schade aan deze soorten dient te voorkomen.

In artikel 5.4 van de Wnb zijn gronden opgenomen waarop een verleende ontheffing kan worden ingetrokken of gewijzigd. De ontheffing kan in elk geval worden ingetrokken als blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.

1.2 Interim omgevingsverordening Noord-Brabant

Provinciale Staten hebben ten aanzien van soortbescherming aanvullende kaders vastgesteld. Deze zijn neergelegd in paragraaf 2.6.1 van de Interim omgevingsverordening Noord-Brabant. Voor bepaalde soorten en handelingen zijn vrijstellingen opgenomen.

2. Toetsing effecten ruimtelijke ingreep

2.1 Aangevraagde activiteiten

De aangevraagde activiteiten betreffen het herstellen van het Zwartven. Het doel van dit project is het hydrologisch herstellen van de voormalige venlaagte het Zwartven, zodat deze minder droogtegevoelig wordt en een groot deel van het jaar watervoerend zal zijn (t.b.v. voortplantingshabitat amfibieën). De voorgenomen maatregelen betreffen het dempen, afdammen en dichten van greppels en sloten in de voormalige venlaagte. Daarnaast worden boomgroepen op de venoever verwijderd, opslag verwijderd en de strooisellaag verwijderd (5 - 10 cm diep) d.m.v. plaggen. De werkzaamheden worden in 2 fases uitgevoerd om verstoring/beschadiging/vernieling van voortplantings- en/of rustplaatsen van de aanwezige fauna tot een minimum te beperken. Een uitgebreide omschrijving van de activiteiten is opgenomen in hoofdstuk 2 van het activiteitenplan en de aanvullende gegevens van 29 maart 2023 en 25 juli 2023. De ontheffingsperiode is ambtshalve verlengd met 1 jaar om ervoor te zorgen dat de werkzaamheden binnen de ontheffingsperiode mogelijk blijven, mocht het natuurwaardevrij maken van de fases niet lukken binnen de geplande periode.

2.2 Onderzoek soorten

Het uitgevoerde onderzoek naar beschermde soorten is beschreven in de bij aanvraag gevoegde rapportage van het nader onderzoek en in hoofdstuk 4 van het activiteitenplan.

In 2020 heeft een quickscan naar beschermde soorten plaatsgevonden. Op 29 maart 2021 is een eerste oriënterend veldbezoek uitgevoerd, om een goed beeld te krijgen van het Zwartven en omgeving ervan. Aan de hand van dit onderzoek is de onderzoeksinspanning van het nader onderzoek bepaald. De methode voor het inventariseren van amfibieën is gebaseerd op het inventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus en de kennisdocumenten van de mogelijk voorkomende soorten (heikikker, poelkikker, rugstreeppad, vinpootsalamander en levendbarende hagedis). De inventarisaties hebben in het voorjaar en de zomer van 2021 plaatsgevonden.

2.3 Mogelijke effecten op beschermde soorten

In het natuurgebied Ullingse Bergen zijn meerdere poelen aanwezig. Zes van deze poelen zijn onderzocht op aanwezigheid van amfibieën. In Bijlage 2 staat weergegeven welke poelen zijn onderzocht tijdens het onderzoek.

Het Zwartven vormt een belangrijk voortplantingswater voor vinpootsalamander en Alpenwatersalamander. Tijdens het onderzoek zijn er in één ronde 250 adulte vinpootsalamanders gevangen. Van Alpenwatersalamander zijn er maximaal 64 dieren gevangen. Voor deze soorten vormt het deelgebied een belangrijke kern binnen de metapopulatie op de Ullingse Bergen. Voor rugstreeppad en poelkikker vormt het Zwartven momenteel geen belangrijk habitat, hoewel poelkikker en rugstreeppad er wel in lage dichtheden voorkomen. Tijdens het onderzoek zijn maximaal 4 adulte dieren van beide soorten waargenomen. Van de poelkikker zijn er geen waarnemingen bekend in de overige poelen van het natuurgebied. Rugstreeppad komt wel voor in andere poelen. Het Zwartven vormt suboptimaal leefgebied voor de rugstreeppad. In de aangrenzende heideterreinen liggen geschiktere voortplantingswateren. Voor poelkikker tot slot is de kwaliteit van het Zwartven onder de huidige omstandigheden niet heel hoog. Vermoedelijk valt het ven regelmatig te vroeg droog voor groene kikkers die zich later in het seizoen voortplanten, waardoor slechts incidenteel sprake is van succesvolle voortplanting. Het beperkte aantal waargenomen poelkikkers en bastaardkikkers versterkt dit vermoeden.

Voor levendbarende hagedis vormt het Zwartven actueel leefgebied. De hoge dichtheden (66 waarnemingen) waarin de soort is aangetroffen, duiden op een groot belang van deze deelpopulatie binnen de metapopulatie op de Ullingse Bergen.

Binnen het Zwartven zijn de huidige omstandigheden met het greppelsysteem niet als optimaal te beschouwen voor amfibieën. De kwaliteit ervan als voortplantingshabitat zal als gevolg van verdergaande successie en eventuele verdroging steeds verder achteruitgaan.

Uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kan van grote invloed zijn op deelpopulaties van vinpootsalamander, Alpenwatersalamander en levendbarende hagedis. Op korte termijn verdwijnt er landbiotoop als gevolg van het plaggen. Daarnaast leidt het dempen van de sloten tot een verlies aan voortplantingswater van de amfibieën. De maatregelen zijn bedoeld om het verlande Zwartven te herstellen. Op langere termijn zullen de voorgenomen ingrepen leiden tot verbetering van het leefgebied van de amfibieën, zowel in kwaliteit als kwantiteit.

Alle werkzaamheden zijn van invloed op zowel zomer- als winterhabitat van de levendbarende hagedis. Bos blijft volop aanwezig rond het ven, waardoor het verwijderen van de hoofdzakelijk jonge berkenopslag niet leidt tot een afname van winterhabitat. Ten aanzien van zomerhabitat zal de kap op den duur een positief effect hebben, aangezien de huidige dichte berkenopslag ongeschikt is en de kap leidt tot veel meer openheid rond het ven.

Wel is er sprake van een tijdelijke kwaliteitsafname van landhabitat als gevolg van het plaggen. Deze ingreep beslaat een zeer groot deel van het huidige leefgebied. Tevens zal het nu aanwezige leefgebied in het verlande ven definitief verdwijnen, maar rond het ven zal door plaggen en verwijderen van opslag nieuw leefgebied ontstaan, dat ten goede komt aan de duurzame instandhouding van de aanwezige populatie. Het gaat enige tijd duren voor de vegetatie zich hier voldoende heeft ontwikkeld en er sprake is van geschikt landhabitat met voldoende dekking en voedselaanbod.

De aanvrager geeft aan dat door het uitvoeren van de activiteiten leefgebied (voortplantingsgebied en landbiotoop) van de:

- vinpootsalamander,
- Alpenwatersalamander,
- rugstreeppad,
- poelkikker,
- levendbarende hagedis,

worden beschadigd of vernield. Daarnaast worden alle soorten weggevangen. Ook worden de poelkikker en rugstreeppad opzettelijk verstoord door de werkzaamheden en worden eieren van rugstreeppad en poelkikker geraapt.

Dit is een overtreding van de bepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede, derde en vierde lid, en artikel 3.10, eerste lid onder a en b, van de Wnb.

2.4 Alternatievenafweging

De ingrepen zijn bedoeld voor herstel van het Zwartven in boswachterij Sint Anthonis. Een alternatieve locatie is daarmee niet van toepassing. Het inrichtingsplan is geheel gericht op venherstel. Het venherstel is juist gericht op behoud en verbetering van leefgebied voor vengebonden soorten. Als er niets zou gebeuren zou de ingreeplocatie na verloop van tijd geheel ongeschikt raken voor de soorten waarvoor ontheffing wordt verleend. In de voorbereidingsfase zijn natuuronderzoeken uitgevoerd waarbij onder meer onderzocht is op welke wijze schadelijke effecten op beschermde soorten zoveel mogelijk kunnen worden voorkomen. Door de werkzaamheden gefaseerd uit te voeren wordt ervoor gezorgd dat er voor de aanwezige herpetofauna op elk moment voldoende voortplantingsplaatsen aanwezig blijven en is het effect op het aanbod aan zomerhabitat en winterhabitat minder groot. Tevens krijgen de plagplekken uit de eerste fase 2 jaar de tijd om zich te ontwikkelen voordat de laatste fase wordt geplagd. Niet alle vegetatie wordt geplagd, waardoor snel herstel mogelijk is.

Gezien het bovenstaande is ons gebleken dat er geen redelijke alternatieven mogelijk zijn, die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

2.5 Belang van de aanvraag

De ontheffing wordt gevraagd op grond van 'het belang ter bescherming van wilde flora of fauna of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats' zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, onder b, van de Wnb.

Het gebied kampt met verdroging, waardoor het ven slechts periodiek waterhoudend is. Als voortplantingshabitat voor amfibieën is het ven daardoor maar in beperkte mate geschikt (enkel wanneer deze niet droogvalt). Ook de venvegetatie gaat achteruit, doordat verdroging heeft geleid tot vergrassing, wat zich uit in dominantie van pijpenstrootje en pitrus. Verdroging is enerzijds te wijten aan het intensieve ontwateringsstelsel in het gebied, en anderzijds door verdamping van het omliggende bos.

Om de verdamping te verminderen is in 2005-2006 het bos rondom het Zwartven gekapt en een heideverbinding ontwikkeld richting het zuidoosten. Als aanvulling worden enkele overgebleven boomgroepen gekapt. Tegelijkertijd wordt de heide weer geopend door de berkenopslag te verwijderen en te plaggen.

In combinatie met hydrologisch herstel wordt water langer vastgehouden in het gebied en kunnen de lokale kwelstromen zich herstellen. Hydrologisch herstel van de laagte is mogelijk, aangezien er geen stagnerende laag is doorsneden bij de aanleg van de watergangen en greppels. Herstel van het Zwartven wordt daarom als zeer kansrijk beschouwd, mede dankzij aansluitende gebiedsontwikkelingen waarbij ontwatering wordt verminderd of opgeheven, zoals de omvorming van landbouwgrond naar natuur en het afdammen van de Tovensche beek.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat het belang voldoende onderbouwd is om de ontheffing te kunnen verlenen.

2.6 Mitigerende maatregelen en staat van instandhouding

In het activiteitenplan (hoofdstuk 8) en de aanvullende gegevens van 29 maart 2023 en 25 juli 2023 is beschreven welke maatregelen worden genomen om de effecten voor vinpootsalamander, Alpenwatersalamander, poelkikker, rugstreeppad en levendbarende hagedis zoveel mogelijk te voorkomen. In grote lijnen gaat het om de volgende maatregelen:

- Planning van de werkzaamheden
- Aanpassen materieel en transport
- Afschermen werkterrein en wegvangen beschermde soorten
- Behoud functionaliteit van het leefgebied
- Ecologische begeleiding
- Monitoring

Planning van de werkzaamheden

- In verband met de aanwezige fauna wordt het verwijderen van opslag en het plagwerk gefaseerd uitgevoerd. Hierbij wordt het werk in 2 fases verdeeld, met één rustjaar tussen de fases in.
- De planning volgt de volgende stappen:
 - Augustus-september 2023: plaatsen schermen fase 1;
 - Februari-augustus 2024: Wegvangen amfibieën en hagedissen binnen de schermen;
 - September-oktober 2024: Kap- en plagwerkzaamheden fase 1. Schermen opruimen;
 - Augustus-september 2025: plaatsen schermen fase 2;
 - Februari-augustus 2026: Wegvangen amfibieën en hagedissen binnen de schermen;
 - September-oktober 2026: Kap- en plagwerkzaamheden fase 2. Schermen opruimen;

Aanpassen materieel en transport

- Voorafgaand aan de uitvoering wordt met de directievoerder het in te zetten materieel afgestemd. In verband met de terreinomstandigheden wordt in de venlaagte met een zo laag mogelijke tonnage gewerkt om insporing te voorkomen. Rijroutes worden in het veld vastgesteld door de ecooloog, waarbij belangrijke onderdelen van het leefgebied, zoals heischrale bermen en takkenrillen, worden ontzien. Ook worden de huidige open verbindingzones tussen de verschillende bosjes ontzien. Er zal niet van deze vastgestelde route afgeweken worden.

Afschermen

- Voorafgaand aan de werkzaamheden in een fase worden de voor amfibieën en reptielen geschikte gebieden uitgerasterd. Enerzijds is de dichte berkenopslag is niet geschikt voor herpetofauna. Anderzijds is wegvangen binnen de dichte opslag überhaupt niet mogelijk. Deze gebieden worden daarom niet uitgerasterd;
- De schermen bestaan uit stevig plastic of worteldoek van 50 centimeter hoog en minimaal 10 centimeter ingegraven in de grond;
- De palen komen aan de binnenzijde van het scherm te staan, zodat reptielen deze niet kunnen gebruiken om vanaf de buitenkant over het scherm te klimmen;
- Bij het plaatsen wordt een strook van 1 m breed kaal gemaakt, zodat het scherm vrij komt te staan van vegetaties. De omvang van deze ingreep is in verhouding tot de omvang van het ven minimaal (<2% van het totale ven);
- Aan de binnenzijde van de schermen wordt elke 25 m een uittreedplaats gemaakt door middel van een grondhoop, zodat ingesloten dieren zelfstandig het werkterrein kunnen verlaten;
- Plaatsing van de schermen gebeurt in het jaar voorafgaand aan de uitvoering, in augustus-september. Voor levendbarende hagedis is dat de minst kwetsbare periode tussen voortplanting en overwintering, terwijl amfibieën nog niet in overwintering zijn. Bijkomend voordeel is dat de omstandigheden in het ven dan het droogst zijn, wat het plaatsen van de schermen makkelijker maakt;

- Door deze planning is een deel van het leefgebied gedurende een jaar niet bereikbaar. Het is echter een bewuste keuze, die er mede op is gericht om dieren op natuurlijke wijze uit het werkgebied te weren. Dieren die binnen het scherm zitten hebben ruim de tijd om zelfstandig het werkterrein te verlaten richting winterbiotoop, terwijl dieren tijdens de voorjaars trek in het jaar erop het werkterrein niet meer kunnen koloniseren. Daarnaast is het wegvangen veel efficiënter in te zetten. Amfibieën kunnen in het voorjaar met fuiken worden weggevangen, vóór de voortplanting. Hetzelfde geldt voor hagedissen die eveneens zoveel mogelijk aan het begin van het voortplantingsseizoen worden weggevangen. Hiermee wordt nieuwe aanwas binnen de schermen van zowel amfibieën als reptielen zoveel mogelijk beperkt;
- Tijdens de diverse controlerondes wordt gelet op kieren, beschadigingen en overhangende vegetatie. Dit wordt meteen hersteld;
- De schermen blijven staan totdat de werkzaamheden binnen het scherm zijn afgerond. Daarna worden ze weggehaald;

Verplaatsen individuen

- Amfibieën en reptielen worden binnen de schermen weggevangen met behulp van twee methoden: fuiken en tapijttegels. Alle dieren die binnen de schermen worden weggevangen worden direct weer uitgezet in geschikt habitat in het Zwartven, buiten de schermen en buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden.
- Voor het wegvangen met fuiken geldt:
 - Tijdens het voortplantingsseizoen worden in de natte delen van het werkterrein twee vangsessies uitgevoerd met fuiken (dag 1 fuiken uitzetten, dag 2 controle, dag 3 controle en ophalen fuiken). Tijdens beide sessies zal op basis van de vangsten worden besloten of het zinvol is om de fuiken nog langer te laten staan. Er wordt door gevangen tot het aantal amfibieën is gereduceerd tot 10% van het hoogste aantal vangsten op een dag. Hiermee zal het gros van de amfibieën worden weggevangen. Het werkterrein zal echter nog niet geheel vrij zijn van soorten. Resterende dieren worden weggevangen m.b.v. tapijttegels;
 - Dieren die aanwezig zijn in de fuiken worden direct weer vrijgelaten in geschikt habitat buiten het scherm;
 - Het totale aantal fuiken is sterk afhankelijk van de waterstand. Uitgegaan wordt van 1 fuik per 5 m aan greppellengte waar water in staat. De waterstanden in het voorjaar wisselen per jaar. Open water is vaak beperkt tot de grotere en diepere greppels die het hele ven doorkruisen. De fuiken zullen met name daar worden ingezet. Ter indicatie: tijdens de onderzoeksperiode voor de natuurtoets stond ca. 400 m aan greppellengte onder water, wat neer zou komen op 80 fuiken;
 - Het type fuik waar gebruik van wordt gemaakt is: ronde vouwfuik met een afmeting van 30 x 60 cm van het merk Jenzi. Deze fuiken zijn voorzien van drijvers zodat ze altijd een stukje boven water uitsteken.
- Voor het wegvangen met tapijttegels geldt:
 - Binnen de uitgerasterde terreindelen worden tapijttegels uitgelegd (1 tegel per 10x10 m);
 - Deze tegels worden in de periode half april t/m augustus gecontroleerd;
 - De controles vinden plaats onder gunstige weersomstandigheden, d.w.z. zonnig/half bewolkt, 12–25 °C., ≤ 4 Bft;
 - De meeste controles (4) worden uitgevoerd in de maanden april en mei, als er nog geen jonge dieren zijn en de vegetatie nog relatief laag is;
 - In totaal worden minimaal 6 controles uitgevoerd;
 - Zolang er geen duidelijke afname in aantallen te zien is en er nog steeds meerdere dieren worden gevangen, worden extra rondes uitgevoerd. Het wegvangen wordt beëindigd als de aantallen sterk zijn afgenomen, of wanneer er gedurende 2 controles geen dieren meer zijn gevangen;

- Mochten de aantallen in de loop van het onderzoek hoog blijven dan zullen de controles tijdig worden geïntensiveerd;
- Kort voor aanvang van de werkzaamheden vindt een laatste controle plaats en worden de tapijttegels weggehaald.
- Daarnaast wordt tijdens de controles van de fuiken en tapijttegels gelet op de aanwezigheid eisnoeren van de rugstreeppad en eiklonpen van de poelkikker. Indien aanwezig worden deze verplaatst naar geschikt naastgelegen habitat.

Behoud functionaliteit van het leefgebied

- Het noordoostelijke deel van het ven blijft onberoerd in de huidige ontheffingsaanvraag en blijft daarmee dus geschikt voor de aanwezige beschermde soorten;
- Een deel van het gekapte hout wordt binnen geplagde delen verwerkt in takkenrillen. Hiermee kunnen de bestaande takkenrillen die al ver zijn verweerd worden hersteld; Daarnaast kunnen nieuwe takkenrillen worden aangelegd langs nieuwe bosranden die op het zuiden geëxponeren zijn. Hiermee wordt snel gezorgd voor dekking en geleiding;
- Verbindingszones tussen verschillende deelgebieden worden zoveel mogelijk onberoerd gelaten. Hiermee wordt rekening gehouden bij het plannen van transportroutes;
- In terreindelen met opslag van berk blijven overstaanders behouden die tijdens de vorige boskap zijn blijven staan. Deze zorgen voor meer diversiteit op de bodem, wat gunstig is voor reptielen;
- Ten westen van het plaggebied wordt 0,55 hectare extra berkenopslag verwijderd ten behoeve van kwaliteitsverbetering van het leefgebied van reptielen. Dit deel wordt niet geplagd;
- De bosrand langs de noordrand van het ven wordt enkele meters verder dan de plaggrens teruggezet, zodat hier een strook ontstaat die reptielen kunnen gebruiken als verbindingzone langs de noordkant van het ven;
- Bosranden worden grillig geplagd zodat er natuurlijker overgangen ontstaat met meer variatie, i.p.v. een onnatuurlijke strakke lijn.
- Relicten van karakteristieke ven- en natte heidevegetatie (veelstengelige waterbies, veenmos, veldrus, etc.) in de te plaggen delen blijven behouden. 10-25% van de aanwezige vegetatie in de te plaggen delen blijft hierdoor behouden. Dit komt een snel herstel van het ven ten goede.

Ecologische begeleiding

- Voor de uitvoering van de werkzaamheden wordt een ecologisch werkprotocol opgesteld waarin alle hiervoor beschreven mitigerende maatregelen zijn opgenomen, aangevuld met eventuele voorwaarden uit de ontheffing. De uitvoering van de werkzaamheden zal onder ecologische voorwaarden plaatsvinden.

Monitoring

- Tussentijdse monitoring vindt plaats ten aanzien van habitatgeschiktheid en verspreiding van beschermde amfibieën en reptielen. Doel van de monitoring is om gedurende de uitvoering goed te kunnen beoordelen of er continu voldoende leefgebied overblijft en hoe de soorten reageren op de werkzaamheden. Gedurende de uitvoering is namelijk pas echt te zien hoe de vegetatie zich op de plagplekken gaat ontwikkelen. Deze kennis is nodig om tijdig bij te kunnen sturen, indien behoud van populaties van reptielen en amfibieën in gevaar dreigt te komen.

De locaties van de voorzieningen zijn weergegeven in bijlage 2.

De voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Wij nemen ter borging van/in aanvulling op deze maatregelen extra voorschriften op. Het betreft de volgende aanvullende mitigerende maatregelen:

- Het wegvangen met fuiken dient plaats te vinden tot er gedurende minstens 2 controles geen beschermde soorten zijn gevangen. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat het werkterrein vrij is van beschermde soorten ten tijde van de werkzaamheden. Niet alle salamanders overwinteren op land, dit geldt vooral voor de vinpootsalamander. Het verder wegvangen met tegels is daarom geen effectieve methode.
- Het wegvangen met tapijttegels dient te worden voortgezet tot er gedurende minstens 2 controles geen beschermde soorten meer worden er gevangen. Dit voorschrift wordt opgenomen om te borgen dat het werkterrein vrij is van beschermde soorten tijdens de werkzaamheden.
- Indien het wegvangen van beschermde soorten niet gereed is voor 15 september, mag het werkterrein dat jaar niet meer vrij van beschermde soorten worden verklaard. Dit voorschrift wordt opgenomen om te voorkomen dat het werkterrein onterecht vrij van beschermde soorten wordt verklaard, doordat er geen dieren meer worden gevangen, omdat ze in winterrust zijn gegaan.
- De onbegroeide zones tussen de te kappen en plaggen delen van het plangebied dienen met het plannen van de transportroutes zo veel mogelijk vermeden worden. Dit voorschrift wordt opgenomen om bestaand habitat van de beschermde soorten zoveel mogelijk te vermijden tijdens de werkzaamheden.

Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de poelkikker, rugstreeppad, Alpenwatersalamander, vinpootsalamander en levendbarende hagedis niet in het geding door het uitvoeren van de voorgenomen werkzaamheden.

3. Conclusie

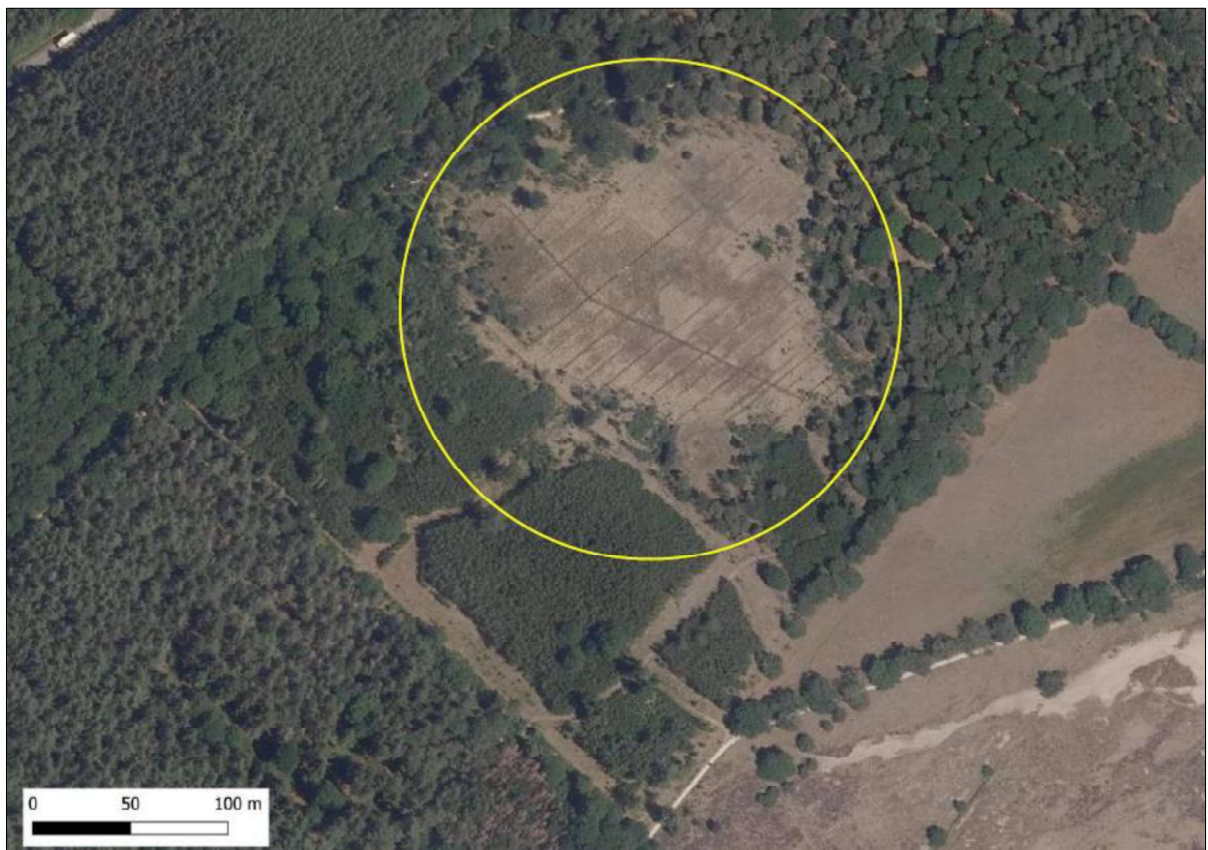
Gelet op het voorgaande verlenen wij gevraagde ontheffing. De ontheffing wordt slechts voor de in het besluit genoemde soorten en beschreven activiteiten verleend. Deze ontheffing geldt alleen voor de activiteiten die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.

Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden.

BIJLAGE 1. OVERZICHTSTEKENING VAN DE PLANLOCATIE

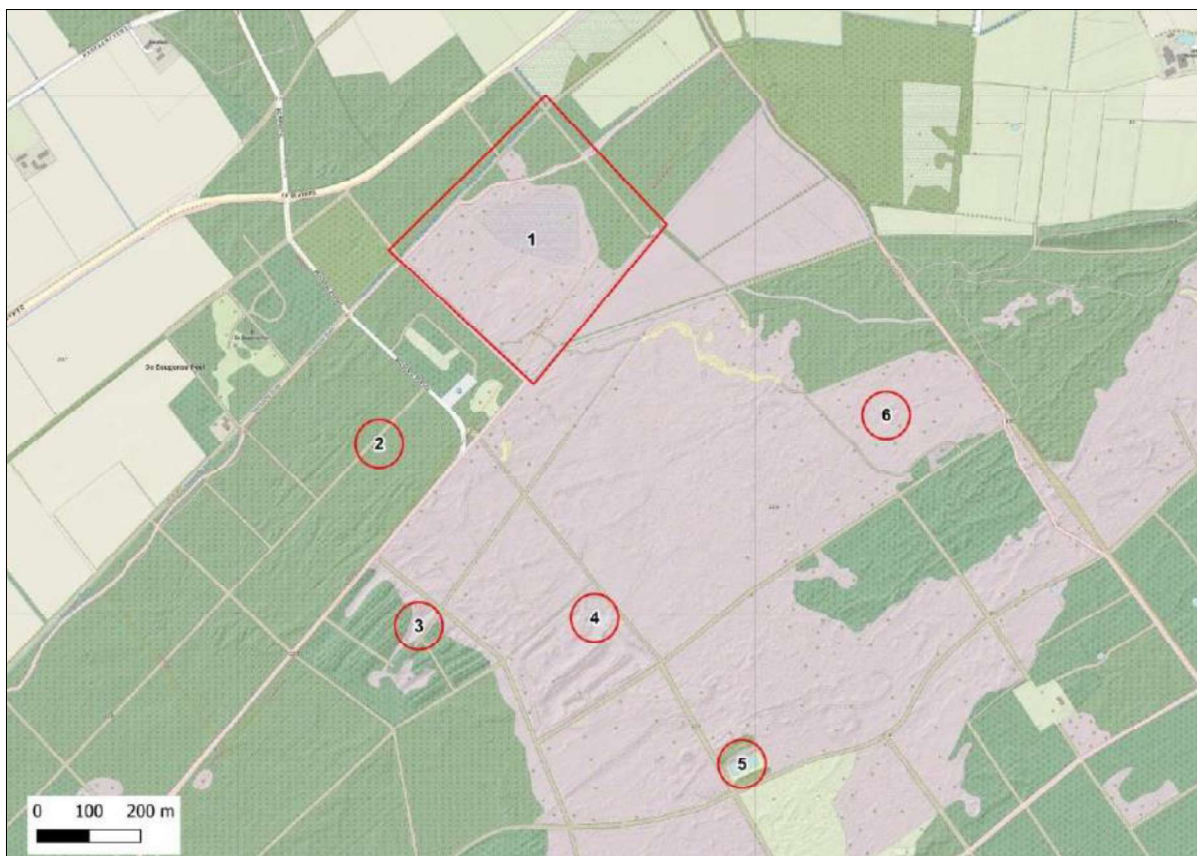

Figuur 1. Locatie van het zwartven nabij Sint Anthonis. De activiteiten vinden plaats binnen het omliggende gebied.

Figuur 2. Detailfoto van het plangebied.

BIJLAGE 2. LOCATIE VAN DE MITIGERENDE MAATREGELEN

Figuur 3. Begrenzing van onderzocht wateren rond het Zwartven (water 1). De nummers 2 t/m 6 betreffen wateren die ter referentie zijn bezocht.

SOORT	WATER					
	1 (Zwartven)	2	3	4	5	6
poelkikker	●	-	-	-	-	-
rugstreeppad	●	-	-	●●●	●●●	-
alpenwatersalamander	●●	●	-	-	●●	●
vinpootsalamander	●●●	●●	●	●	●●	●●

● = weinig waargenomen; ●● = regelmatig waargenomen; ●●● = veel waargenomen; - = niet waargenomen.

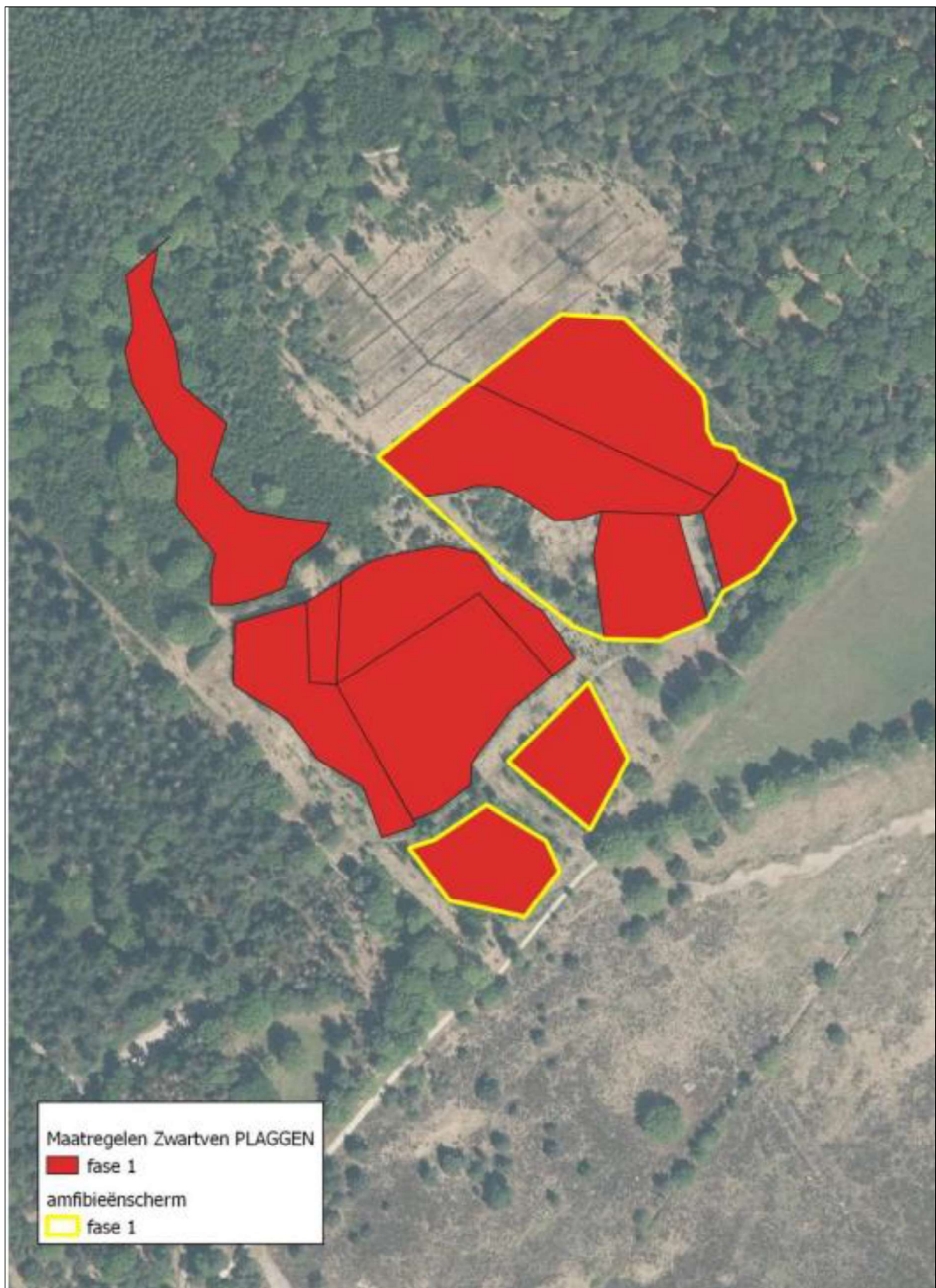
Tabel 1. Indruk van aantal beschermde amfibieën per onderzocht water. De nummers corresponderen met de wateren in figuur 3. Water 1 betreft het Zwartven.

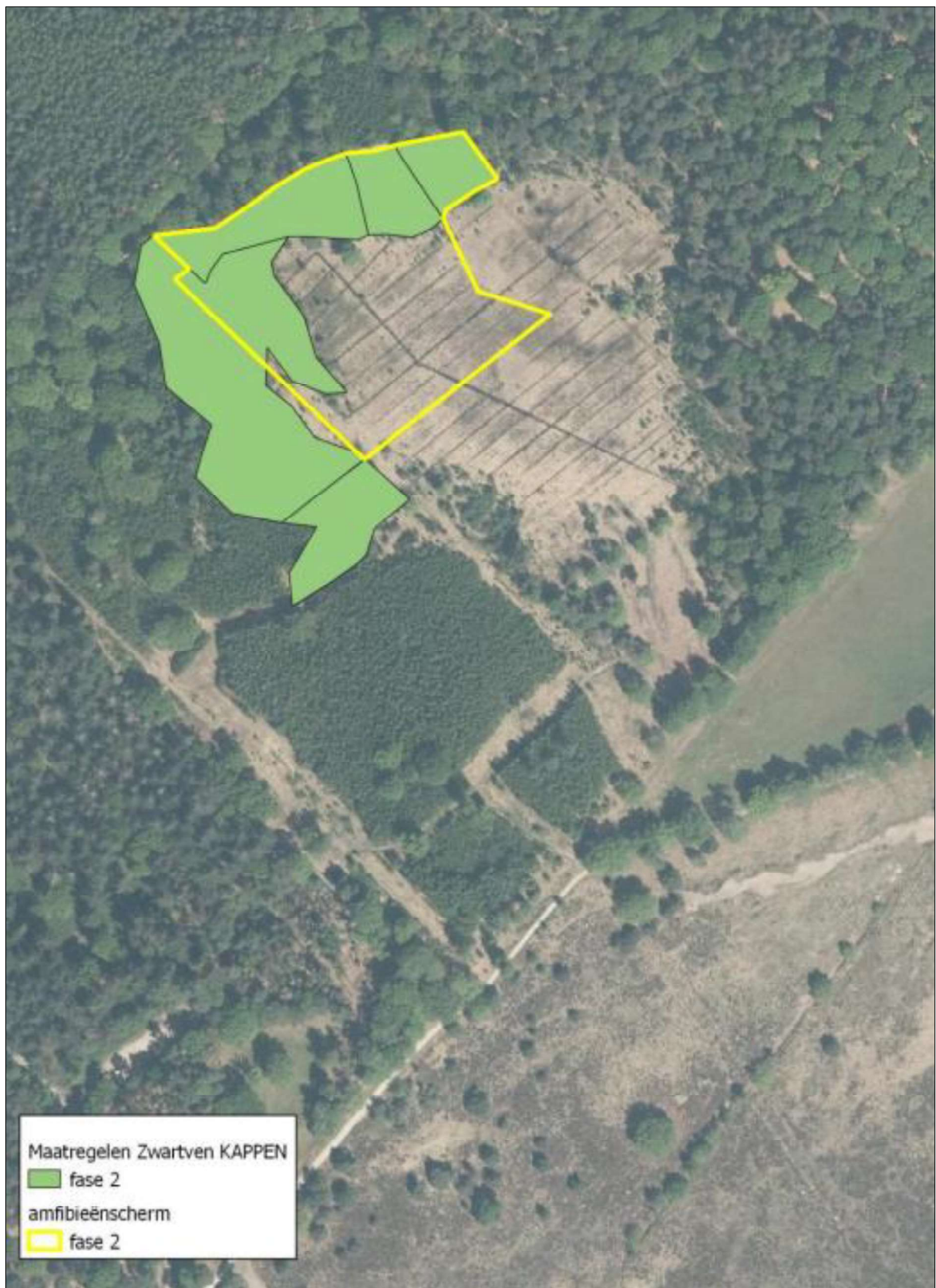
Figuur 4. Locatie van de amfibieen schermen per fase.

Figuur 5. Te kappen gebieden in fase 1.

Figuur 6. Te plaggen gebieden in fase 1.

Figuur 7. Te kappen gebieden in fase 2.

Figuur 8. Te plagen gebieden in fase 2.

BIJLAGE 3. MELDINGSFORMULIER START HANDELINGEN BESCHERMDE SOORTEN

Meldingsformulier start handelingen ten aanzien van beschermde soorten

Ontheffing Wet natuurbescherming, onderdeel beschermde soorten

Gegevens

Aanvraagnummer Z/174637

Naam initiatief Herstel Zwartven

Ontheffingsperiode voor de periode tot en met 31 december 2027

Ontheffinghouder

Naam aanvrager

Adres

PC-Woonplaats

Gegevens

werkzaamheden:

Contactpersoon uitvoering werkzaamheden

Telefoonnummer (vast)

Telefoonnummer (mobiel)

.....

.....

Contactgegevens ecooloog

betrokken bij uitvoering

Locatie(s) werkzaamheden

.....

Datum gereedkomen

compensatiemaatregelen

Datum start

werkzaamheden

Overzicht planning

werkzaamheden

.....

.....

.....

.....

Dit formulier dient zodra de aanvang van de handelingen met betrekking tot beschermde soorten bekend is, doch uiterlijk 2 werkdagen van tevoren, te worden ingediend bij de Omgevingsdienst

Brabant Noord

Retouradres

Omgevingsdienst Brabant Noord

Email: info@odbn.nl

KENNISGEVING WET NATUURBESCHERMING, Staatsbosbeheer, 'het Zwartven' aan de noordrand van de Ullingse Bergen in Sint Anthonis, gemeente Land van Cuijk, Z/174637

Beschikking

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant maken bekend dat zij op 22 augustus 2023 een ontheffing ingevolge artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming hebben verleend (kenmerk: Z/174637-335292) aan Staatsbosbeheer, Smallepad 5, 3811 MG, Amersfoort, voor het hydrologisch herstellen van het voormalig verlaagd 'het Zwartven' aan de noordrand van de Ullingse Bergen in Sint Anthonis, gemeente Land van Cuijk. De ontheffing is geldig voor de periode tot en met 31 december 2027.

De aanvraag, het besluit en de bijbehorende stukken liggen vanaf 24 augustus 2023 tot en met 4 oktober 2023 6 weken **ter inzage** bij de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN), telefoonnummer (088) 743 00 00. Het besluit is digitaal op te vragen via e-mail info@odbn.nl.

Bezwaar

Is dit besluit aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u een bezwaarschrift indienen. Is het besluit niet rechtstreeks aan u gericht en bent u het er niet mee eens, dan kunt u alleen een bezwaarschrift indienen als het besluit directe gevolgen voor u heeft. Verstuur uw bezwaarschrift binnen 6 weken na de verzenddatum van het besluit.

U kunt uw bezwaarschrift op 2 manieren indienen:

- **Digitaal.** Op www.brabant.nl/bezwaar vindt u de link 'Bezwaar indienen'. U heeft hiervoor een DigiD-inlogcode nodig.
- **Per post.** Stuur uw bezwaarschrift naar:
Het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant
Secretariaat van de hoor- en adviescommissie
Postbus 90151
5200 MC te 'S-HERTOGENBOSCH

In het bezwaarschrift zet u:

- uw naam en adres;
- de datum, het kenmerk en een omschrijving van het besluit waarmee u het niet eens bent;
- de reden waarom u het niet eens bent met ons besluit;
- de datum van uw bezwaarschrift en uw handtekening;
- maakt u namens iemand anders bezwaar? Stuur dan een machtiging mee.

Voeg ook een kopie toe van het besluit waarmee u het niet eens bent. Op deze manier kunnen wij uw bezwaarschrift beter in behandeling nemen.

Kunt u ons ook uw telefoonnummer en e-mailadres geven? Zo kunnen wij samen met u de beste aanpak van de behandeling van uw bezwaar bespreken.

U kunt het secretariaat van de hoor- en adviescommissie bereiken via telefoonnummer (073) 680 83 04, faxnummer (073) 680 76 80 en e-mailadres bezwaar@brabant.nl.

Aan het indienen van een bezwaar zijn geen kosten verbonden.

Voorlopige voorziening

Als u een bezwaarschrift indient, dan heeft dit geen schorsende werking. Dat betekent dat het besluit geldt zolang uw bezwaarschrift in behandeling is. Het kan zijn dat u dit niet wilt. Bijvoorbeeld omdat het besluit onherstelbare gevolgen voor u heeft. U kunt gelijktijdig met of na het indienen van een

bezwaarschrift een verzoek om een voorlopige voorziening vragen bij de Rechtbank Oost-Brabant, sector Bestuursrecht, Postbus 90125, 5200 MA 's-Hertogenbosch.

Er zijn kosten verbonden aan het vragen om een voorlopige voorziening (griffierecht).

Aan deze procedure is het kenmerk Z/174637 gekoppeld. Wij verzoeken u bij correspondentie dit kenmerk te vermelden.

's-Hertogenbosch, augustus 2023